

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z wniosku S. W. następcy prawnego J. W.
przy uczestnictwie T. P. i E. W.
o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 września 2019 r.,
na skutek skarg kasacyjnych uczestniczek postępowania T. P. i E. W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestniczek T. P. i E. W. na rzecz wnioskodawcy S. W. kwoty po 143,50 zł (sto czterdzieści trzy złote i pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym,**
- 3) zasądza od uczestniczki T. P. na rzecz uczestniczki E. W. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania wobec wykazania przez skarżącego, że sprawie

występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ustawodawca zmierza w ten sposób do zagwarantowania, że skarga kasacyjna (nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń) będzie pełnił przypisaną jej funkcję publicznoprawną. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

W skargach kasacyjnych wniesionych od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 31 marca 2015 r. uczestniczka postępowania E. W. oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c., zaś uczestniczka postępowania T. P. upatrywała zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 i 4 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, ICBSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe,

nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa.

Powyższych wymagań nie spełniła uczestniczka postępowania E. W., wskazując na występowanie w sprawie zagadnienia prawnego na tle art. 299 i art. 679 § 1 zdanie drugie k.p.c. W świetle ugruntowanego orzecznictwa skuteczność powołania się na tę przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zależna jest nie tylko od wyartykułowania przez skarżącą zagadnienia prawnego, ale również niezbędne jest wywiedzenie argumentów jurydycznych wskazujących na występowanie rozbieżności interpretacyjnych przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, nie publ. oraz z dnia 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, nie publ.). Tymczasem skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczyła się wyłącznie do wyartykułowania problemu prawnego i oczekiwanego podejścia interpretacyjnego bez jednoczesnego osadzenia ferowanych twierdzeń na kanwie argumentacji jurydycznej i ich skonfrontowania z ewentualnymi argumentami przemawiającymi na rzecz stanowiska przeciwnego. Tożsame zastrzeżenia należy zgłosić do wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. przedstawionego przez uczestniczkę postępowania T. P.. Wskazane przez nią zagadnienie prawne związane z ustaleniem zakresu czynności sądu podejmowanych na podstawie art. 670 k.p.c. pozbawione jest argumentów wskazujących na znaczenie wskazanego zagadnienia dla rozstrzygnięcia sprawy oraz nie zawiera też eksponujących różnicowanie interpretacyjne przy rozstrzygnięciu przedstawionego problemu prawnego w orzecznictwie sądów, czy też nauce prawa.

Wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią

przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. W ocenie Sądu Najwyższego oczywista zasadność skargi kasacyjnej uczestniczki T. P. nie wynika z eksponowanego naruszenia art. 381 k.p.c. Dodatkowo także należy podnieść, że wskazane w skardze kasacyjnej uczestniczki T. P. przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wiążą się z zarzutami wypełniającymi obie podstawy kasacyjne, zmierzającymi do podważenia ustalenia Sądów *meriti*, że w skład spadku wchodziło gospodarstwo rolne. Skarżąca całkowicie abstrahuje od procesowych konsekwencji wynikających z tego, że przedmiotem rozpoznania był wniosek o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku oparty na twierdzeniu, że pod dokumentem potwierdzającym złożenie testamentu ustnego przez spadkodawcę znajdował się sfałszowany podpis.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Nie ma racji skarżąca E. W. upatrując zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na pozbawienie jej obrony (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Skarżąca pomija bowiem, że nieważność postępowania, skutkująca przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, musi dotyczyć postępowania przed sądem drugiej instancji. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w tej części wskazuje natomiast na uchybienia Sądu pierwszej instancji, a takie nie mogą stanowić skutecznej podstawy dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W przypadku, gdy nieważność dotyczy postępowania przed sądem pierwszej instancji, obowiązkiem sądu drugiej instancji jest jej uwzględnienie, zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c., z urzędu. W razie zaniechania wykonania tego obowiązku sąd drugiej instancji dopuszcza się najwyżej naruszenia przepisów postępowania, co uzasadnia podniesienie w skardze kasacyjnej w ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzutu naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c., a nie bezpośrednio zarzutu naruszenia art. 379 k.p.c. Tymczasem w skardze kasacyjnej podniesiono jedynie zarzut naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c.

aj

l.n